

Biblioteksplan för Torsby kommun

Antagen av, datum och §	
kommunfullmäktige 2015-09-29 § 121	
Reviderad, datum och §	Revideringen avser

1 Bakgrund

1. Bakgrund och syfte

I bibliotekslagen står:

17§ Kommuner och landsting ska anta biblioteksplaner för sin verksamhet på biblioteksområdet.

18§ Den myndighet som regeringen bestämmer ska ha en nationell överblick över och främja samverkan inom det allmänna biblioteksområdet.

Kungliga biblioteket (KB) har uppdraget att följa upp hur planerna är utformade och hur de används och är härigenom garant för nationell uppföljning, samordning och kvalitetsutveckling.

Kommunens biblioteksplan gäller alla bibliotek i kommunen, inte enbart folkbiblioteken.

Biblioteksplanen ska ge en samlad bild av kommunens biblioteksverksamhet. Planen ska ange inriktningen för biblioteksverksamheten och den ska utvärderas och revideras årligen.

Remissinstanser för planen är:

- Barn- och utbildningsnämnden
- De politiska partier som är representerade i kommunfullmäktige

Planen ska därefter fastställas av kommunfullmäktige.

2 Styrdokument för biblioteksverksamheten

2.1 Bibliotekslagen

I bibliotekslagen anges följande:

- 2 § *Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning.*
- *Biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt. Biblioteksverksamhet ska finnas tillgänglig för alla.*
(Svensk författningssamling 2013:801)

2.2 Skollagen

I skollagen sägs följande:

36 § Eleverna i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan, sameskolan, gymnasieskolan och gymnasiesärskolan ska ha tillgång till skolbibliotek.
(SFS 2010:800)

2.3 Kulturavdelningens mål

Kulturavdelningens mål är:

- Läsfrämjande aktiviteter och projekt med inriktning framförallt på barn och ungdomar
- Kulturell programverksamhet som visar på mångfald och bredd, både i uttrycksformer och i geografisk spridning över kommunen
- Stärka bibliotekens roll som demokratiska mötesplatser tillgängliga för alla
- Arbeta för att minska den digitala klyftan

2.4 Torsby kommuns värdegrund (2006-10-26)

Kommunen ska arbeta utifrån en värdegrund med:

- Respekt för alla människors lika värde
- Hänsynstagande till människors självbestämmande, värdighet och integritet i alla situationer
- Ett respektfullt, jämlikt, empatiskt och engagerat bemötande av människor
- Verksamheter som genomsyras av en humanistisk grundsyn och att prioriteringar utgår från behov oavsett individens förmåga att uttrycka det

2.5 Torsby kommuns ”Vision och mål 2020”

- I Torsby kommun är det möjligt att förverkliga drömmar
- Bra fritid- och kulturutbud med kommunal stimulans
- Fortsatt satsning på kompetensutveckling

2.6 Regional biblioteksstrategi 2013 – 2015

I "Regional biblioteksstrategi för Värmland 2013 – 2015" står följande utvecklings och fokusområden för biblioteket:

- Det gränslösa biblioteket
- Bibliotekens utbud av medier
- Tillgänglighet för grupper med särskilda behov
- Barn och ungdom
- Läsförbättrande åtgärder
- Biblioteket som mötesplats och arena för kulturerfarenheter
- Personalen – kompetens och bemötande
- Kommunikation och marknadsföring
- Gemensamma tekniska lösningar
- Infrastruktur för fri information

2.7 Unescos folkbiblioteksmanifest

Unescos folkbiblioteksmanifest (1994) uttrycker

- att bibliotekets samlingar och tjänster ska omfatta alla slag av lämpliga medier, förmedlade genom modern teknologi såväl som traditionellt material. Kvalitet samt anpassning till lokala förutsättningar och behov ska tjäna som grundläggande princip
- att folkbibliotekets tjänster ska vara tillgängliga för alla och att det ska göra alla slag av kunskap och information lätt tillgänglig för sina användare

2.8 Unescos skolbiblioteksmanifest

Unescos skolbiblioteksmanifest fastslår att skolbiblioteket är en del i utbildningsväsendet och att skolbiblioteket spelar en viktig roll för utbildning och kultur, för att främja läs- och skrivkunskaper och förmågan att söka information.

Skolbibliotekets grundläggande uppgifter omfattar följande:

Att stödja och främja de utbildningsmål som anges i skolans mål sättnings och läroplaner.

Att främja elevernas läslust och lust att lära samt lära dem att bli biblioteksanvändare.

Att erbjuda möjligheter att skapa och använda information som en väg till kunskap, förståelse, fantasi och glädje.

Att ge eleverna träning att värdera och använda information, oavsett form, samt ge dem insikt och förståelse för olika kommunikations former

Att ge tillgång till såväl lokala och nationella som globala resurser för att öka förståelsen och ge insikt om olika idéer, erfarenheter och åsikter.

Att anordna aktiviteter som främjar kulturell och social medvetenhet och lyhördhet.

Att tillsammans med elever, skola och föräldrar verka för att uppnå skolans målsättning

Att främja insikten om att åsiktsfrihet och tillgång till information är förutsättningar för medborgaransvar och för delaktighet i ett demokratiskt samhälle.

3 Vad händer i vår omvärld?

Befolkningen i Torsby kommun beräknas minska med 87 personer per år under de kommande sju åren samtidigt som åldersstrukturen förskjuts och befolkningen blir allt äldre. En stor del av kommunens invånare bor utanför tätorten och biblioteket måste sträva efter att vara tillgänglig för kommuninvånaren oavsett var hen bor.

Den digitala klyftan fortsätter att växa. Att ha tillgång till och att kunna använda digitala medier är ett fokus- och utvecklingsområde för kommunen och för biblioteken. Biblioteken ska också arbeta för att minska den digitala klyftan och bl.a. erbjuda publika datorer och till viss del även handledning för besökaren.

Biblioteken är viktiga mötesplatser, ett demokratiskt rum, tillgängligt för alla; en gränslös mötesplats. Tidsbrist för vissa, mer fritid för andra är ytterligheter som påverkar bibliotekets verksamhet. I Sverige som helhet minskar boklånen men man läser mer. Vad innebär det för biblioteken?

Biblioteken ska värna om sin plats som informationslots, lokalt ankare och kulturhus och arbeta för ett demokratiserat lärande och skapande.

4 Strategier för framtiden

Organisation

Organisationen måste anpassas till personal, befolkningsutveckling, samhällsutveckling och samarbetet inom Bibliotek Värmland ska utvärderas årligen.

Kompetensutveckling

För att möta de förändrade krav och förväntningar som ställs på bibliotekspersonalen krävs kompetensutveckling framförallt när det gäller digital kompetens och MIK, Medie- och informationskunnighet.

5 Barn och ungdom

Förskolan

Högläsning främjar de minsta barnens språkutveckling, skapar läsglädje och stimulerar fantasin. Vuxna har en betydande roll för barns intresse för läsning och därför samarbetar vi med Barnavårdscentralen (BVC), familjecentralen och förskolan. Vi vänder oss också till föräldrar. För att öka tillgängligheten och tillgodose våra låntagare med funktionsnedsättning har biblioteket en hylla med specialanpassade böcker, en s.k. "Äppelhylla".

Mål

- öka barnens och föräldrarnas intresse för böcker och läsning
- öka antalet besök på biblioteket av föräldrar med småbarn
- öka antalet utlån av småbarnsböcker

Strategier

- utdelning av "Barnets första bok" till nyfödda barn i kommunen
- regelbundna sagostunder på biblioteket och i förskolan
- vägledning för föräldrar i barnbokshyllan
- bokkassar till förskolan för hemlån
- anordna programverksamhet för barn i olika åldrar, t.ex. teater, utställningar, sagostunder, bokprat

6 Grundskolan

Grundskolebiblioteken hör till barn- och utbildningsnämnden. I nuläget är biblioteken på Holmesskolan, Frykenskolan och Kvistbergsskolan bemannade på deltid av behörig personal. Övriga skolor besöks av bokbussen två gånger i månaden. I kommunen finns sju grundskolor varav två har årskurs 6 -9. Det finns dessutom en friskola med årskurs 1 – 6.

Skolbiblioteket ska vara ett stöd i skolans pedagogiska arbete och ska spela en viktig roll för det lässtimulerande arbetet genom sitt utbud och de kunskaper som finns om lämplig litteratur för den enskilde eleven.

Mål

- stimulera till läsning
- driva läsprojekt
- arbeta för ett aktuellt bestånd av böcker och andra medier
- uppmärksamma barn och ungdomar med särskilda behov

- biblioteken ska vara fysiskt tillgängliga med plats för rullstol
- utbildning i informationssökning för elever och pedagoger
- utbildning i källkritik för elever och pedagoger

Strategier

- använda talbokstjänsten Legimus för nedladdning av böcker i arbetet med barn med särskilda behov
- samverka med kommunbiblioteket och härigenom vara en resurs för lärarna i deras undervisning
- lässtimulans via boksamtal, bokprat och referenssamtal med elever och lärare
- läsfrämjande aktiviteter som ex: bokjuryn

7 Gymnasieelever

Målet med verksamheten är att biblioteket, som är integrerat med folkbiblioteket, ska vara ett stöd för skolans pedagogiska arbete.

Mål

- biblioteket ska ge eleverna de verktyg som behövs för att kunna söka och värdera relevant information och för att underlätta för framtida högskolestudier
- biblioteket ska vara en resurs för lärarna i deras undervisning och

Strategier

- biblioteket införskaffar den litteratur som behövs för skolarbetet, dock inte läromedel
- biblioteket finns tillgängligt för utbildning, stöd och råd för både pedagoger och elever

8 Vuxenstuderande, högskolestuderande

Folkbiblioteket ska vara ett stöd för de kommuninvånare som väljer att studera vidare. Biblioteket köper in en viss del av kurslitteraturen. Elever i den kommunala vuxenundervisningen använder det integrerade folk- och gymnasiebiblioteket på samma villkor som gymnasieeleverna. Stjerneskolans lärcenter finns i bibliotekets lokaler och används av kommunens högskolestudenter.

Folkhögskolebiblioteket

På Klarälvdalens folkhögskola finns ett bibliotek som tidigare var integrerat med kommunbibliotekets filial i Stöllet. Filialen blev nedlagd 2013 och folkhögskolan driver nu biblioteket i egen regi med egen anställd personal sex timmar i veckan.

9 Biblioteksverksamhet riktad till allmänheten

(0 – 111 år)

Folkbiblioteket

I kommunen finns två folkbibliotek, ett i Torsby tätort och ett i Sysseleback. Biblioteken ska vara tillgängliga för alla kommuninvånare. Verksamhetens mål är att stimulera till läsning och bidra till ökad medvetenhet och engagemang i den demokratiska processen. Biblioteket ska vara en mötesplats för alla invånare. Det kan finnas många skäl till att använda biblioteket, låna böcker, läsa tidningar och tidskrifter, se på utställningar, låna dator, delta i författarbesök, lyssna på föredrag, släktforska eller låna lokal för möten och föreningsverksamhet.

Biblioteket ska visa respekt för den enskildes önskemål och behov men alltid se till god kvalitet vid val av medier och aktiviteter. Biblioteket ska ha ett allsidigt mediebestånd, stå öppet för alla och erbjuda sina bastjänster utan kostnad för den enskilde.

Biblioteksverksamheten formas av samspelet mellan brukarna och biblioteket. Det ska vara lustfyllt för allmänheten att gå till ett bibliotek i kommunen. Tillsammans med föreningar och studieförbund erbjuder biblioteket olika typer av programverksamhet riktad till allmänheten.

Mål

- att bibehålla och stärka bibliotekens plats som kommunens kulturella nav och demokratiska mötesplats

Strategier

- erbjuda varierad verksamhet, t.ex. föredrag, bokprat för vuxna, bokblogg, programverksamhet, caféverksamhet
- tillhandahålla medier i olika format
- erbjuda informations- och kunskapsvägledning

Bokbussen

Bokbussen kör efter ett 4-veckorsschema med 108 hållplatser.

Målet är att sprida bibliotekets verksamhet och tjänster till alla delar av kommunen. Genom bokbussen får kommuninvånare som bor utanför kommunens tätorter tillgång till ett varierat utbud av böcker och andra medier i närheten av sin bostad.

En tänkbar utveckling av bokbussens verksamhet är att inreda en digital hörna där besökarna kan erbjudas utbildning i bl.a. digital betaltjänster.

Bokbussen besöker kommunens ytterskolor som en förstärkning av skolbiblioteksverksamheten.

Mål

- sprida bibliotekens verksamhet över hela kommunen
- att sprida digital kompetens över hela kommunen

Strategier

- behålla bokbussen och utveckla bokbussens verksamhetsområde, t.ex. betaltjänster

Social biblioteksverksamhet

Målet med verksamheten är att nå ut till personer som behöver hjälp och stöd för att använda bibliotekets tjänster. Låntagare kan få böcker levererade till hemmet genom "Boken kommer-service". Biblioteket har även talböcker och lånar också ut särskilda talboksspelare.

Bibliotekspersonal besöker också kommunens särskilda boenden och gruppboenden för att stimulera till läsning.

Mål

- att göra bibliotekens verksamhet tillgänglig för alla

Strategier

- behålla och utveckla den uppsökande verksamheten

Sjukhusbiblioteket

Biblioteket på Torsby sjukhus fungerar som patientbibliotek och medicinskt bibliotek och har Landstinget i Värmland som huvudman. Det är öppet för patienter, personal och även för allmänheten. Det medicinska biblioteket är till nytta för kommunens vårdstuderande.

Brobergsbiblioteket

Finnkulturforskaren Richard Brobergs boksamling är stommen i biblioteket som ägs av Torsby kommun och som är placerat på Finnskogscentrum i Lekvattnet. Samlingen omfattar litteratur om skogsfinsk kultur, historia, språk- och dialektforskning, etnologi, lokalhistoria och många andra ämnen. Boksamlingen, som är ett referensbestånd, är datoriserat och sökbart via Torsby kommuns bibliotekskatalog. Personal ämnesbevakar och köper in ny litteratur om finnskogen och angränsande ämnen.

Det virtuella biblioteket

Målet med verksamheten är att göra bibliotekets tjänster synliga och tillgängliga dygnet runt. Alla låntagare kan låna om, reservera böcker och komma i kontakt med biblioteken via webbkatalogen. Genom Bibliotek Värmland-samarbetet har låntagaren via webben direkt tillgång till ett större utbud än den egna kommunens.

10 Avslutning

Biblioteken i Torsby kommun är och vill vara en del av en snabbt föränderlig värld och har dessutom en viktig uppgift i att överbrygga de digitala kunskapsklyftor som fortfarande finns i samhället.

Biblioteken i Torsby kommun ska genom sina olika verksamheter fortsätta att verka för att främja läsning och fungera som en pålitlig informations- och litteraturlots för alla biblioteksanvändare.